

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом и четком
и петком
Ц, а је на годињу 14. фор
на по год. 7. фор. на чет-
врт године 3. фор. 50 нов.
а пр. за Аустрију, а за Ср-
бију на годињу 140 гроша
на по год. 70, а на четврт
године 35 гроша

ЗАСТАВА.

Оглас се рачунају по ко-
личини врта, које из год.
мошта заузимају, и за сваку
врту плаћа се за први пут
5, за сваки даљи пут 4.
Осим тога за жиг увек по
30 п. Допис се шаљу у
редништу а предлата и ин-
серати администрацији „ЗА-
СТАВА“ у Нови Сад, у кући
број 858. код „златног јед-
ногорога.“

Број 87.

У Новоме Саду, у петак 25. јула 1869.

Год. IV.

У Новом Саду 24. јула.

И нисмо се преварили кад смо у пред-
последњем броју предвидели сумњу, које се има
да породи у туркофилоким круговима на тако
дугог угоститеља једног ребељанта султановог,
на невиног Наполеона III. Из Беча пишући
„Келнским новинама“ о предстојећем рату
између порте и Египта, чему тежи једна
странка у Цариграду, вели се: „Особито Ау-
стрији леже велики интереси у томе, да не-
пусти да источно питање букне, из узрока,
који ниједном политичном почетнику нису не-
познати. Француска на против у том случају
гледала би, једну нову фигуру у средоземној
шах-партији да добије, али ће се мудро чу-
вати, особито како данас ствари стоје, да та-
кове помислије на виђено не вноси и енгле-
ску суревњивост да не разбуђује.“ На поме-
нути лист примечав, да ако се порта нада у
помоћ западних сила, као за време турско-грчке
развирице, љуто се вара. Западне су силе,
вели, истина показале при видекраљевом ду-
говашу да признају над њим султаново суве-
ренство, али су оне такође и окренули нади-
шину поворности „на велику одговорност кад
би мир његовог царства, мир трију чести
света — јер неби била демонстрација руска
у Азији — на коцку метнуо.“

Ако нека да ова сумња, скоро потврђена,
пресија из бечког кабинета — јер поменути
лист није аустријски — она сумња коју је прва
„Н. С. Преса“ изнела на Русију, као покре-
тача мисирски намера, сад се званично потврђа-
ва. „П. Лојд“ доноси из Беча допис, у ком се
говори о неком „врло компромитрајућем писму
са потписом Исмаил пашиним с адресом у Пе-
троград,“ које је стигло до знања портиног
кабинета, и које „недаје више места никаквој
оумиљивој сврху последње сврхе мисирске поли-
тике.“

Из Атине пишу „Вандереру“ да врло ве-
ликог утицаја имају на Грчку стари мисирске.
Порта добро умиља шта би Грчка радила у
случају рата мисирског, и због тога преки-
пљује у љубкости и улагивању према краљу
и влади. Исти лист отуд предвиђа да врло
важни догађаји по Грчку предстоје. „На којој
страни народ, и ја мислим дворска странка,
вели дописник, у погаци стоје, нема никакве
двојбе. Ако се ипак говори о редуцирању војске
и разоружавању ратни лађа, да се штогод
уштеди, то су само смерне жеље једне мале
странке.“

У Паризу 22. почела је дебата сврху мно-
го обећавајућег сенат-консулта, под председ-
ништвом царевим, у присуству царице и чла-
нова тајног савета. И да се његова организа-
ција сад у битности непромени — вели о сенату
званична „Патри“ — има изгледа да ће оби-
латијег плода донети. До сада је имао то право
да стане на пут обнародовању неуставни за-
кона, а доцније добио је право да законе враћа
законодавном телу где би се имали подврћи
новој дискусији; стим правом би сенат у на-
предак већма утицао у законодавном савето-
вању; он би се изјаснио у каквом би се смислу
по његовом мишљењу, могле поправити уредбе,
које он неодобрава. У главном, вели „Патри“
даље, ваља сенат да има од прилике онакога
утицаја, као што га има горња кућа у Биле-
ској или сенат у Белгији. — Жил Фавер није
као други чланови левице својим биранима
поднео протест против-одабања коморе; него
је у Руену при једном банкету држао говор,
који може заступити протест, из кој видимо
следеће: „С правом нам рекосе да се у Фран-
цуској на ново подиже јавни дух. Што можемо
рећи то је, да ће оно бити што Француска
оће. Она има само да уставо, не револуциом,
коју нико неће, него мирним изразом своји
жеља. И када једногласно у својим изјавама
управи своја изнеквивања на оне који се усу-
ђују, најпре да изађу из ње, на онда да у свој
самој друпу незнам каква отлична својства, која
би их поставила над осталим грађанима, бу-
дите уверени, да ће тај последни насп, иза
кога се лична сила заклања, пасти сам од себе
без напора и опасности.“

Из Шпанија гласови што стижу непод-
ударно се. Доцни једни веле да су чете не-
знатне и растурене, „Ешпање“ веле да уста-
нак расте, да су Толедо и Авалос узав пристаји,
и да су државне трупе на више места потур-
чене. Тај глас опет дementира један брвојав
из Мадрида, и вели да су сасвим измишљени

гласови о новим четима. „Газета“ вели да се
чете у Манчи ревносно разгањају, а да су се
у провинци Леону две мале чете биле поја-
виле, ал без икаквог значаја; иначе да влада
свуда мир. Исти лист доноси једну окружницу
државног министра на дипломатске агенте код
европејски дворова у којима набраја резултате
револуције и придода је, да влада има велики
дужности за време одмора парламента али да
је пре свега нужно да се угуши дух анар-
хије, што га подрађују присталице уображене
законитости. Ма какви дementи долазили из
Мадрида нису кадри, да већ распирену ватру
угасе. Биле чеге бројем и количином мање
или више, вада постоје; а по „Патрији“ Дон
Карлос је прошао кроз Навару и стигао у
Алхау, де је нашао многе присташе, и кад се
виновник устанка јоште у земљи мирно
бави, знак би био, да има јачег наслона нег
што мадридски телеграми јављају.

„Патријархова посланица“.

(Свршетак.)

Патријарх вели, да он сабор није разпу-
стио, ни одгодио, но да је овај изступањем
већине саборске сам од себе престао; сад да-
кле стоимо са овом отвари, као оно са пред-
логом већине о председништву, кои се на по-
следку при гласању изгубио; но није истина
да је већина изступила, јер су изступили њи
35. са владикама, а сабор је имао свега 79.
чланова са председником. Но да је и мањина
остала, она је могла са заменицима попунити
се, или у обште изрећи, да се упузавена ме-
ста новим изборима попуне, а међутим да при-
сутни у одборима раде, и послове припремају,
ако не би по нужди са обзиром на трошкове
само један одбор за те припреме оставили. Но
патријарх поговори, и најошечаније изјављује и
објављује, (а у том су вели и његова браћа
епископи сложни) да он са људима, кои не-
изповедају ону веру, коју црква православна
изповеда, кои непочитују свете обреде право-
славне цркве, кои неће да знају за устав и
корените уставе православне цркве наше, итд.
да он о таким људима, и у обште са особама,
које по младости својој никакве изкуства у
црквено-народном животу немају, и сами са-
вета потребују, о црквено-народним стварима
саветовати се, и с њима саборисати неможе.“

Пре свега ми изјављујемо и објављујемо,
да је „клевета“, што патријарх за људе на-
родне странке у погледу православне вере,
обрета, и устава каже. На чему се оснива
та изрека патријархова? на ком одборском или
саборском раду? Народна је странка за ме-
сец дана израдила: привремене поступак на
сабору, попуњење сабора, пословник, саборни
и изборни ред, са изборним срезовима — где
је ма у ком делу трага и основа неправосла-
вљу? Или је неправославље, кад се пориче
природно, или законито председништво патри-
јарха? Бољан, та у Русији, и Србији дела она,
која у делокруг нашег сабора спадају, обавља
држава, и ту немају архијереји и клир ништа
посла — па је су ли зато Русија и Србија
неправославне? Но не — ви сте сами на са-
бору казали, да се ви у том обзиру не угла-
дате на Русију и Србију, која је синоду и
архијерејима увела из руке управу спољашње
цркве, управу добара, и одређење им плату
даје, а ви у цркву упутила — ни су то ваши
узори; ваши су узори грчке занаријоте, бо-
сански Дионисије и подобни, кои исто тако у
име цркве и православља за себе спољашњу
владу тражаше, као бајаги да народ од Ту-
рака закриле, а овамо у ствари да у дослужу
са Турцима народ у мраку и оковима држе,
да народ деру, а намастуре пљене. Вама су
још пред очима она времена, кад је патријарх-
митрополит био глава народа in a secularibus,
у световним стварима, па би ради од тога да
бар на црквено-народном пољу што више од-
држите, да вама „пароси“ и народ, а паро-
сима парохјани и учитељи служе.

Кажете, да ви нећете с нама да сабори-
шете — вала, доће време, и близу је, где
ћемо ми вама казати: ми нећемо с вама, ако
таки останете. Сабор, и то србски правосла-
вни сабор може бити без патријарх-епископа,
(као што ови ни у самој деклараторији нису
за чланове означени), па ако ови тако хоће,
и без свештенства; но видимо, хоће ли архи-
јереји, и свештеници моћи бити без сабора?

Велите, да ми хоћемо са црквом и у цркви
да господаримо — и то је клевета. У колико
под црквом разумете живу цркву која је скуп
једноверног, и у нас православног народа, на-
равно да хоћемо, да народ преко своји за-
ступника сам црквом својом управља, нароч-
ито у спољашње-црквеним стварима, а у томе
сте народу и ви, ако хоћете; у цркви самој
пак и у намастиру, оправљајте ви службу
Божију по закону Божијем. Не треба да знате,
да обштинско имање, да народне школе, да
народни фондови, да намастирска добра, нису
ова црква, коју ви пред собом изгичете, и ко-
јом се заклањате. У овим црквено-народ-
ним стварима хоћемо да ваше господарство
не изкључимо, где ограничимо, како где при-
рода ствари и право и интерес народа и об-
штине изискује. И то је оно, што вас боле.
То је оно, због чега вику по народу подго-
сте: „Народе, мили народе, православни на-
роде — ови су и ови неворници, хоће да
сруше цркву, да подкопају православље и т.
д. и т. д.“ али сте долијали, па вам народ не
верује, но распознаје праве чуваре своје од
свои црни вука у жагвећој кожи.

Говорите о људима, кои по младости сво-
јој изкуства немају, и сами савета требају.
Јесте, било је на сабору млади људи, али
таки, с којима се србски народ дичити може.
То је био цвет младога Србства.

И патријарх место да се томе зарудује,
он у својој природној пакосној љутини пита:
колико коме година има? Наравно, на другим
саборима, кои су још од већег значаја, може
бити посланика, кои су над 24. и око 30. го-
дина, шта више и министри могу бити таки
људи — само се на србском конгресу са та-
ким људима саборисати неможе.

О глуме, о злобне пакости! А како је
могло бити србски владика око 30 стари?
Није ли Стратимировић митрополит постао,
једва преко 30. година стар?

Али да, ту ће те се ви опет закломити
за светог Духа, као што се у обште за Хри-
ста, за цркву заклањате. Међутим треба да
знате, да су ти млади људи већином на уни-
верзитетима своје науке свршили, и то на да-
нашњим универзитетима, и то тако, да су себи
и роду образ осветљали у школи онако исто,
као и на сабору, а од вас има, кои су у вре-
ме оно протрчали школе по Кежмарку, Ша-
рошпатаку и т. д. који сте још онда мамуре
носили, још онда „природним бичем“ пуцали
на билјижарима окукали — па ви дајете
другима савета!

Да, ви би умели саветовати, кад би вас
ко за то питао: како треба справ горе кла-
њати, удворавати се, а народ и поједине си-
нове његове „мамурати“, „бичем“ опалити,
„мачем“ заокупити; како се може до неза-
служена звања, достојанства, плата, ордена
доћи; како се напоследку може и у самој
камилавци „Славен, народњак“ бити, а овамо
напред првог Руса, који путује, крити се и
т. д. и т. д. Па на коме ви хоће ово господ-
ство над народом да оставите? Не видите ли,
да данас научен, ваљан, и поштен човек и
неће у „митроскопне калуђере“? Не видите
ли, да се тамо оклања само „олош Србства“
— било званично, умни, морални, било овестру-
чни олош? Йди, кои немају или снаге,
или разума, или воље за рад. Таласи данашње
интелигенције србске изискували су олош на
обалу, да ји ваши, а на срамоту нашу и остали
свет види, и то вас боле — али то верујте
и нас јако и боле и тишти, кад видимо, ко
су нам господари.

Тужите се на младост — а јели др. Су-
ботић млад? Јели арадски посланик г. Пуљо
млад? Па како и овај, само што један дан би,
провиди вас и нас, и ма да је у сродном при-
јатељству са патријархом, ипак се држаше
народне странке? Да о другима вама оира-
женима и неговоримо. Али да — патријарху
су „црквеносвесни“ људи, кои србски неуму,
или неће да пишу; „родољубиви“ Кушевић,
с којим се он пре због сремски избора на хрв.
сабор међусобно туживао, кривећи један дру-
гог за изборе, кои су влади немилли били;
„искусни“ су кои као Стратимировић уму све
владе од Шварценберга „даж“ до Бајот —
Андрашија на рачун народа служити и кога
је патријарх сам пре негде свакојаким именом
назвао; „зрели“ су, кои уму у намастиру каце
обручати, и иначе метанисати.

На крају је пак пукао швигар; патријарх
предлаже народу србском „клетву или благо-
слов“ „смрт или живот.“ Ми одговарамо: кле-
тве се таког духовног отца не бојмо; благо-
слова таког духовног отца не требамо. Мисли
ли патријарх, да је народ србски тако глуп,
да ће се устрашити клетве, онда кад се ни
сами доста затучени западни народи не страше
наше, кои управља са 200 милијона католика.
„Живот или смрт.“ Јест — народ бира жи-
вот, узимајући судбину своју у своје руке,
и управљајући се у своим народним делима
преко свои избрани заступника — а смрт ће
доћи по људе, и заведења, који у свакем ду-
ху народа, у заједници са народом корена
немају, или нетраже.

И ми се уздемо у здраву свест србског
народа, тим више, што ју је већ показао; и
ми нећемо презрети и погазили оно, што је
нашим старима, оцевима и материма свето било,
и што нам је као аманет предао — али то
свето, и тај аманет није господство камилавке;
и ми нећемо да судбу народа мењемо у руке
„сујетни и лакомислени“ (жупана и назови —
генерала); нама није православна вера „безу-
мије“ — али недамо, да ви од ње маску и ко-
прену за своје власто — и користољубље гра-
дите; и ми знамо, ко би се нашој унутрашњој
борби у цркви и народу највише радовао —
онај и они, кога и које ви не смете ни да
именујете, коме ви служите, и којима се ви
клањате, а противу кој се ми сваком даном
приликом на јавном пољу боримо — али се
уздемо у Бога и свест народа, да наша рас-
пра са калуђерима неће уродити плодом раз-
дора у самом народу и цркви, јер ће народ
бити на једној, а калуђерство, и то само са
делом свештенства на другој страни, а таког
се раздора не плашимо; напоследку ту криву
прећи морамо, па боље сад, кад је и овако на
политичном пољу „тишина“, него у одаудном
часу за народ. А што се позивате на веру
народа „у патријарха свог“ да друго и не
разбирамо: питање је, је ли данашњи патри-
јарх — србски патријарх? није ли се дао
„грчко-источним“ назвати? И чим је досад да-
нашњи грчко-источни патријарх веру народа
заслужио? И где се у изборима показала та
вера?

Не верујте, вели патријарх људима, „кои
нису наши, кои су сами себе избобитили из
црквене заједнице наше.“ — Не нисмо ми себе
изобитили из црквене заједнице — но ви себе
из народне заједнице, а из црквене стсе изоб-
штити сами долина у чланку „коцка је ба-
чена“ означенима.

Ви радите тако, не да би човек могао, и да до
уверева доћи мора, да радите за друго, за
непријатеље рода свога, јер овима треба раз-
дора у народу србском, а ви сте мислили, да
ће те га већ унапред смисљеним разулм
сабора и вашиим „духовним бичем“ посејати,
но превариће те се у нади.

Кажете, да сте се заклели цару, цркви и
народу — но нити сте цару, ни цркви ни на-
роду своим што првредили, ни првредити
кадри били.

Зато, браћо Срби, помолимо се Богу, да
умудри духовне старешине наше, да ји ин-
врати у крило народа, не били увидили, да је
у јединству и њив спас — али у јединству
основаном на народној самоуправи, а не на
— „бичу духовном“ — иначе ћемо „духов-
ном бичу“ на супрот ставити „морални“ а
богмо и „народно-економни“ бич.

Др. Св. Милетић.

Пред омладинску скупштину.

III.

У другом смо чланку рекли, да омладина
треба да се по струкама подели. И ако омла-
дина буде тако заузела све струке народног
и друштвеног живота, и у овима радила, и њи
ће се и лакше и брже приближити својој цели,
него иначе.

Ми смо рекли, како да се омладина на
скупштини подели, — но ов није доста. Омла-
дина не треба да само од скупштине од скуп-
штине даје знаке свога живота, него треба
да је и целе године претстављена, — како ће
се моћи видети, да та омладина није повре-
мена, него да је трајна, да непрестано живи.
Омладина мора и преко године имати једи-
но поље, на ком ће се младе силе једне с дру-

гима и преко године сусретати моћи, — ако и не личним састанцима, а она производима своје умне снаге.

Да дакле поделење скупштине по струкама заоста од стварна успеха буде, — мора то поделење бити представљено у једном органу, који ће тако исто на струке подељен бити, као што се и сама омладина дели. — Ми оћемо дакле један научан омладински орган, који ће имати свога главног плаћеног уредника. Поједине струке могле би имати своје посебне подуреднике, који би тако исто неку плату имали морали.

Ми држимо, да је ово прека потреба. А не верујемо, да ће се ко о овоме и посумњати моћи, ко познаје данашње јадно стање наше науке. — За књижевност се вели, да се ова може најлакше пробудити повременим листовима, јер ови су с једне стране школа за писце, а с друге стране школа за публику, која се преко листова читају привикава. Што важи за књижевност, важи још много више за науку, — јер колико треба и силна времена и неуморна труда, па напоследку и великих средстава, да когод изучи тако једну науку, да научно самостално дело написати може. Помисао на ове тешкоће, кадра је код наших иначе траљавих околности, да и најбољу вољу у њеном најплеменитијем предузећу спречи. И тако се овим начином и најбољи таленат често забатали, јер не имаде прилике, да се у мањим стварима покуша, а за огромније ствари убила му је вољу тешкоћа положаја. Ту су сасвим на руди научни листови, уз које се младе снаге — исто као и мала деца уз потегу — привикавају да на своје ноге стану, и то је путања, која их после сталном књижевном и научном раду одводи.

Док су универзитетске дисертације и дисципути имали мало већа значаја, него данас, млади Срби више су опет у овима изнели по неких нових истина, — најбољи доказ, да су способни били за радњу, а што касније нису више ништа радили, узрок су хрљае околности. Данас дисертације немају више оног пређашњег значаја, па се слабе ко око њих и труди, — али кад би било стручних листова, омладина би се заоста потрудила да прегресе и разветли ово или оно питање у науци. Тиме би се привикли из младости, те би се и касније живо забављали с науком, и бар би имали изгледа, да ћемо моћи стећи и ми неки књижеван и научни сталеж.

Досад нисмо управо ни имали научних листова. Ово нешто листова, што имадемо и сада имамо, — то је нека сбирка од науке и забаве, па ти листови нити имају своје праве публике нити својих редовних писаца, живот је њихов права вегетација, и они су ваљда само за то на свету, да још већма карактеришу данашњу нашу апатију, и да још један доказ више о стагнацији у књижевности нашој даду. — Ово не иде једно с другим, то се мора поделити, и онда свако за себе неговати. А по нашем мњењу треба већма неговати науку, јер ко прати помњиво данашњу струју друштва човечијег, која хита да преобрази цело данашње друштво, и ко знаде, да је наука данас главни покретач у свему, да и у самим материјалним интересима људским, од којих екстензија човека и друштва зависи, — тај ће доцети, да морамо скоро целу нашу пажњу науци посветити, како би могли корак уз корак са другим просвећеним народима држати, и како би у непредвиђеним околностима и ми у стању били, да од себе свога гласа дамо тамо, где се о животним питањима решавало буде.

Да и неосомњемо да књижевност може само на основу науке уопевати, и да је свуда код свију народа велики научни преврат предходило свагда бујној струји књижевности, — јер ово је управо питање, које се и не може овако на бруу руку у једном новинарском чланку претрести, и које заоста више брижљивости ивскује, — ми се изјављујемо за један научан орган, који ће се из фонда омладинског издржавати, и који ће сваком члану омладине приступачан бити. Главни уредник морао би седети у месту, где лист излазио буде, а као најбогдије место сматрамо Нови Сад. — Остали подуредници не би морали седети у истојем месту, само би морали бити у непрестаној вези са главним уредником.

Тај лист имао би као главни задатак, да осим научних чланака, прати иначе ове покрете књижевне и научне радње. — Данас се код нас уопште држи, да зато наша књижевност не успева, што немамо научне критике. И ово је истина. Недостатак критике један је од главнијих узрока, што је књижевност тако заоста. У колико ово за књижевност важи, тако исто и за науку, која има да претреса и утврђује пронађене истине. — Ево једног примера из науке, која је данас међу нама највише разпрострјата, а то је друштвена т. ј. правна и државна наука. Премда имамо врло много наученика ове струке и на овој и на оној страни Саве и Дунава, опет се она несарамерно негује. Браћа преко Саве негују је много већма него ми на овој страни, а то је

зато, што имају своју самосталну државу. Па како је књижеван саобраћај између оостраних и оностраних Срба врло слаб, то ми поготову ништа и не знамо, шта се на оној страни ради. А да је среће, те да је промет живљи, ми би могли сви заједнички пратити тамошњу радњу и критички прецењивати, чиме би развитак права од странутице сачувати могли, — а овако задовољавамо се ако што само и по имену знамо. — Орган омладински имао би да критично оцењује све што се код нас на пољу науке и књижевности појави, чиме би се код нас науци и књижевности правац дати могло, — а тиме је већ много добавено. Орган тај имао би пратити радњу нашег народног позоришта, и овог овде, и оног у Београду. И у овоме био би велики добитак, јер би се тиме глумачка уметност посредно усавршавала. А како је данас, — та не знамо скоро, ни где нам се бави позориште, а камо ли да ко о њему пише. Тај исти орган могао би пратити критично радњу наших повачких дружина. Досад се у томе није ништа радило. Ево био је скуп певача у Вршцу. Продуковаху се пет повачких дружина. Било је до 2000 гостију, а међу овима врло много интелигентних чланова омладине, а баш и самих стручњака, па нико не удари ни пером, да нам опише успех тих наших дружина, и да сразни певача тих дружина једно с другим. — То се све у овом весељу и одушевљењу изгубило. — Према овоме дакле оћемо, да тај лист има на неких местима своје сталне дописнике. И тима дописницима да се по нешто плаћа. Уопште, овде сад можемо споменути, треба сваки чланчић и сваку критику, које се за вредне нађу да се штампају, новчаном наградом наградити, јер и то ће бити неки потстрекач, који ће сиромашним члановима вољу на рад отварати.

Кад би се установио овај лист, онда би могло већ и по себи безуспешно издавање „Заједнице“ изостати, — него омладина би повремено лист издавала, и поред овога сваке године по један календар.

Осим овог научног органа треба омладини да има и један орган за манипулацију, а то је годишњи одбор омладински. Досад смо га имали две врсте. Први пут је био орган читаво једно друштво, а други и трећи пут изабрани су поједини родољуби, но који су на жалост били растурали по свима крајевима света. — И један и други начин одбора није нам бог зна какве успехе показао, и зато држимо, да је најбоље да се изабере одбор из појединих родољуба, али који су у једном месту, како би се они у свако доба састати могли, и да се изабере одбор из људи, који ће и хтећи и моћи своје силе око омладинског посла посвећивати.

Ово све што смо рекли, то је само у главним цртама обележено, и појединим члановима остаје још слободно своје мисли на јавност пустити, — а главна посао остаје самој скупштини. И ми држимо, ако се омладина на овај начин расположила буде, да ћемо до године пред скупштину са неким стварним успесима изићи моћи, — пред скупштину, која ако бог да, треба да буде на Цетињу!

Миша Димитријевић.

ДОПИСИ.

Из Пеште 19. Јула. Дозволите да вам у кратко опишем, шта се ових дана десило. Наша општина, којој је председник синовац патријархов, савзала је ових дана на брзу руку ванредну скупштину, у коју, почем је радни дан био ни једна трећина скупштинара не дође. У тој скупштини се намеравало произвести, да се у име општине изашаје депутација Патријарху, који се сада у Пешти налази. Да је коме послушати било, како се то фино и издалека навијало и предлагало. Пак кад дође до избора депутације, како се ту сваки отресао те почасту почињући од пароха на свуд наоколо се зачу: „Идите ви. Ја нећу; ви сте старији —, и још бог те пита каквих изговора се не нађоше. Кад то видоше неколицина нископоклоника, да се ту неће дати извести њива намера, јер већ гди који поговара, да ће у опште против депутације или ма каквог закључка протестовати, с тога већ, што је овде само једна трећина општинара, онда се покуша још једна модификација, и то, да се не иде у име општине, већ овако приватно, без избора, својевољно ко вољу има. На то се рече неколико чланова, међу којима не беше пароха. Али не мојте мислити да су и ти чланови хтели изјавити Патријарху своје поверење. Боже сахрали!

Они се договорили да патријарху изјаве сажалење, о томе, што се на сабору десило такво по народ убитачно неспоразумење, што се породило две странке, то јест, народна и клерикална, а уједно хтедоше замолити патријарха, да што пре опет, сабор сазове. Други дан дакле, у речено време се скупшнице одређени чланови, али на жалост неколицине, породило се ново дебата, услед које се развило, и тако се и та народно — клерикална депутација, растопи.

Одувуд наши свети оци много закључити могу, а уједно се и уверити, да је прошло време господштине књиже. Кад се то већ ни у Пештанској општини не могаше произвести, онда зацело у другима још мање! — Свештеници зирски, између којих се мало налази, да нису закљети непријатељи калуђерски, јер ако се који усудио подигаути главу, тај је за цело од њих тешко говен био, ти свештеници, који су већином у тешкој сиротињи и чам изгубили наду да ће се икада ослободити од јарма својих безсердичних калуђерских господара, данас незнају на коју ће страну, збуњила их је невоља те се боје да не буде још горе. Али нека су уверени свети оци, да и они свештеници, који су се данас на њивом калуђерско пријатељство поволи, и ти им већ по природној љрки пријатељи бити немогу, и ту се најбоље може навести она пословица, која вели: „догод је сељаку гроб детета свога, а змији одсечен реп пред очима, нема истиногота пријатељства.“ Оволико за сад.

У Пешти, на Илџи-дан. — „Свети“ патријарх бави се од неколико дана овде. Дошао је, да мађарском министру тужим српски народ. Јест, оних двадесет и девет посланика, што потписаху свечану ограду против нечувене самовоље црне камилавке и црних душа, ти представљају народ српски у аустријско-угарским земљама, јер их је народ наслао и овластио, да у име његово говоре, да му буди тумачи његових жеља и захтева, да буду заштитници његових животних интереса. Или, ваљда тек нису представници народа црне мантије с црним камилавкама, што под собом скривају још црне душе? Ваљда тек не говоре у име народа они пузавци и skutонеше, што народ свој изневерили и душу своју продадоше? Дакле, „свети“ патријарх Мађари ма тужи српски народ. Тешко њему, кад је до тога дошао! Но то најпосле није никакво чудо, што он тако чини. Он је грчко-оријентални патријарх; а ми нисмо грчко-оријентални народ; него тај његов народ сачињавају по свој прилици оне продане и црне душе, његове skutонеше и пузавци, који су га и изабрали за свога патријарха по ђенералско-комесарској команди; а против тих није се он подигао. Не тужи дакле он свој народ, него српски народ, а званична титула његова каже, да он није српски, него грчко-оријентални патријарх. Патријарх је предао министру просвете и црквених дела писмену тушбу против народних мисланика, а министар му је рекао, да ће му писмено одговорити. Каква ће бити тај одговор, већ сам вам пређашњом приликом наговестио.

Кад се већ овде бави, помисли „свети“ патријарх, да ће врло добро бити, ако овде пред очима министровим покаже, како народ њега јако поштује и уважава, па из тога дубоког поштовања према „Његовој Светости“, која је бајати непогрешива, сваки и најнеупитнији корак његов одобрава; намисли дакле, да прими депутације од својега верног стада, које ће му учинити своје „поклоненије“ и изразити своје највеће „повјереније“. Код будимске општине не смеде ни покушати; али у пештанској општини му је синовац председник, па ту се већ може нешто изградити. Против закона, који прописује, да се општинска седница има сазвати бар осам дана напред, и да то има свештеник у цркви објавити, расасла председник општине у четвртак позиве за седницу, која се има држати у петак, дакле само један дан напред.

Да не би ваљда изгледало, да се чини на општинаре каква пресија, не дође у ту седницу председник, него посла свога заменика потпредседника, да га заступи, који беше баш наунио, да се овим делом прослави. На његов предлог буде једногласно решено, да се изашаје једна депутација из осам чланова, која ће патријарху у име ове општине изјавити поверење. Одмах однеме радосне гласе патријарху, и овај с највећом готовошћу изјави, да ће примити депутацију у суботу пре подне. За цело беше већ спремиљен громогучателан говор против оних „отпадника од свете матере цркве“; кад се на једаред ствар са свим друге окрену.

У суботу пре подне, кад је требала депутација да иде на „поклоненије“, већ два члана не дођоше на место, одкуда ће депутација да дође; а од оних других, што се искупише, почеше се све један по један извличити, говорећи да не ће ићи, јер увидеше, да се ту не иде на просто „поклоненије“, као што се у седници говорило, него да се то уједно сматра као одобравање онога неумесног поступка патријарховог према сабору, што не може оправдати ни одобрити нико, ко је при здравој свести. И тако најпосле не остаде ништа друго, него јавише патријарху, да се депутација распршала и да јој се не нада. Можете мислити, каква удар беше то за „Његову Светост“. Кажу, да је одмах пао у болест, и због болести мора сад на неко време да одложи путовање своје.

Овде се дуже времена бавио познати Аца Зуб, да купи поднесе на адресу поверења па-

тријарху. Колико је успео, не знам. С њиме беше и „изабрани“ професор, што ће скоро да проледа кроз докторске наочари, док добије докторску диплому рег. name. Жалост је то и срамота за патријарха, кад је спао, да му оваки људи стварају поверење по народу.

Из Сентомаша 21. јул. Као што сам вам писао, да ће се представништво црквене општине свечано у скупштини изјавити према поступку патријарха, тако се то јуче и зблило. Црквени одбор дао је баш ради тога за јучерашњи дан главну скупштину сазвати, која је необично посећена била и од стране представништва и од стране грађанства. Шта се у скупштини доконало, то ће вам најбоље овде пригнати списа посведочити т. ј. изјава на патријарха и представка на министра просвете.

Ваша Светост!

Од онога доба жалостнога, када је наш народ прешавши амо у ове земље свога деснога изгубио, стоји наш народ неимајући никакво политична становишта, само на становишту цркве своје, којом јерархија влада.

По историјском искуству, та више пузећа — а не правце и отворено ходећа — јерархија наша, уместо, да мушки брани права народа свог, била је свагда лопта бездушне и користољубиве политике туђинске. Она ћутаху, када нам деспота затвараше: ил ако се заузвнала за њега то је привидно било; она после тога, толике прилике с крштеним рукама гледале, у којим би се дух самосталности српске сјајно огледао; она сузбијаше политично тежиње народа нашег на скучено и мрачно поље цркве — тежиње, без којих једном народу живота није; она родољубиве покушаје од год. 1790. да се Србство бар на просветном пољу смело кретати може осујети; она год. 1865. потурни право српског патријарха и даде га неком накарадом замнуги, она данас у ова просвећено доба пакана је анатемисати народне синове, родољубе, посланике и изабранике, што с њоме неће да пузе пред страним светом, а у мраку деле масне залогаше зноја народна; она 3-ћег јул. о. г. самовластно без икаква зазора распусти и одгоди сазвати цркв. народни сабор, само да тиме својој самовољи угоди.

Ови историјски подјаци с једне, а наводи садашњости с друге стране, јесу темељити основ, на који олањајући се ова општина, за одбранити јерархијским поступком потиштину част и достојанство народно, отворено изриче своје непоуздање према јерархији у опште, а посебнице Вашој Светости, који народно право српског патријарха потуристе, народни сабор 3-ћег јул. самовластно без икаква законита основа распустише и одгодише, против чега ова општина као огранак народни најсвеселије протестује, и уједно изјављује, да се подучно слаже с 29-цом и њиним назорима у изјави и протесту изложеним, а Вашој Светости урученом, и своје одобравање овим искажује, обећавајући још и то, да ће њих у свим њиховим корацима морално подпомагати.

Из седнице ванредне главне цркв. скупштине у Сентомашу 20. јул. 1869.

Лаза Каћански
перовођа.

Тоша Хаджић
предс. цркв. общт.

Ваша преузвишеност!

Српски црквено-народни сабор одгођен је од патријарха нашег Самуила Маширевића на начин, који се не само законитим но ни парламентарним назвати не може — на начин, који ће код сваког свестног с негодовањем поздрављен бити. С тога је и предстала депутација народне странке вашој преузвишености и дала израза вољи народној, што му је монашање клерикалне странке у орцу проузрочило, дала је протест у ком се инкоректан поступак те странке јасно огледа.

Ваша преузвишеност! У данашњем веку подражавати предрасуде средовечне и очекивати спаса од оних људи, који од тих предрасуда живе и који никаквом раду привиканути нису: то би значило немати очију за увидити светлост нових идеја, немати чуства за културно образовање и напредовање, — то би значило жмурећи ходати по овом лепом божанственом свету. Исповедајући ово неможе ова општина на иво а да с свим срцем неприхвати „протест и изјаву“ народне странке и да је морално са својим и код наше преузвишености неподупре. У интересу културног напретка, у интересу нових идеја и назора, који с целим светом па и српским народом овладаше долази вашој преузвишености ова општина с препокорном молбом:

Да би ваша преузвишеност по свом високом позиву и положила изводела Његову Светост нашег патријарха упутити, да народни сабор своје седнице одма одпочне, себе поново попуни и решењу важних ствари пређе, које ако се не збуде ова општина у напред ириче, да досад око сабора учињене трошкови од своје стране скосити неће. Дале препокорно ова општина моли, да би ваша преузвишеност изводела посредовати код високог заједничког војеног министарства, да би оно изводела на-

редити, да би при изборима на црквено-народни сабор у крајини сваки протисак изостао.

Из седнице ванредне главне црк. скупштине у Сентомашу 20. јуна 1869.

Лаза Каћански Тоша Хаджић
перовођа. пред. црк. общине.

У **Ковилу**. Извртање — und kein ende. — Уорехили смо се и ми овдје неком послаником грчко-оријенталног патријарха, која нам је дошла преко купаније и у којој се грчко ор. патријарх и „да оне синове и браћу нашу, која су преварена науком света, обавестити да познаду истину и да се спасу“. Чудно нам је прво и прво дошло, да грчко ор. патријарх крај свега тога што тврди, да је уз њега народ, крај свега тога, што „се узда у здраву свест и непоквареност народа србског“, крај свега тога, што је проповиједати лажну науку, да су калуђери и црква једно исто и по томе да су непријатељи недјела прне братије уједно и непријатељи цркве, крај свега тога што је том несмислицом могао да за себе налови већину из „дрквено свестних, зрелих и искусних људи, и у обште таквих мужева, с којима се о црквенонародним стварима може саветовати“ — чудно нам долази да грчко ор. патријарх крај свега тога нема вјере ни у својем свештенству него мора да народ „обавјештује“ преко бајанета. Грчко ор. патријарх бајане се на историју па нам прича „како су народу нашем прешле преко главе многе буре и олује, како је он претрпιο грднијех мука, бавио се у разнијем невољама, морао се борити са свакојакијем непријатељима, свакојаке напасте сузијати и од себе одбијати; и у свијем тим мукама и невољама, у свим тијем борбама и отпорима стајали су пред народом (чујмо ко!) „дрквени предетавници и духовни пастири његови; они радише (ал шта? и за кога?) борише се (мислите ли ваљда са својом сиротињом и опшом глупошћу?), трпише с њим (бич комесара, који су оплели до душе само за своје „стадо“) тешише га (да ће му на оном свијету боље бити) а сврт свег тог пазнише да му се дрквена свест не угаси или не замути.“ Грчко ор. патријарх признаје и сам, да су његови предходници са свога ревноснога старања имали, са „стадом“ доста пута тежких прилика и горких часова, јер се „стадо“ почело свијестити, почело упознавати своје „духовне пастире“, који га знадоше само мусли и шипати, ал сада гр. ор. патријарх у највећем болу душе своје кука за некадашњим временима, кад „се народ у свим својим невољама обраћао својим врховном архијереју, у њега савета и утехе тражио, а сад, где „оће посејано семе да уроди“, стадо „не осећа и не мисли о светињама (!!) онако како су наши стари мислили и мислили и тако осећајући спасавали се“ — „ал рекао би (и ми бисмо тако нешто рекли) — тако се вели даље у тој посланици“ — ни један од њих није био у тој неприлици, у којој се и наравним, ниједан доживио не такви невољама, каквима с непутњим скоро сваки час живота мога од како сам патријархом постао.“

Јадајте се, црни оци, јадајте, ал се немојте чудити што народ не тражи у вас више утјехе и спаса, што народ неће за вас да зна кад сте ви, као што сами велите „морали сабор разпустити“ јер ви „не можете саборисати са људима, који исповедао начела духу цркве наше сасвим противна (с тога ваљда, што не уводе у каноне, да је камилваца и црква једно исто) кои не исповедају ону веру, коју црква православна (т. ј. њени закупници, црна браћа) исповеда, кои не почитују свете обреде православне цркве и неће да знају за устав и короните установе њине (него претом показују калуђерима и на оне параграфе тога само од калуђера измајсторисаног законика, који по црну легију не звоне баш по најбоље), кои оће да црквом и у цркви господаре (у њиховом земаљском господству мало ограничено и народ њихова тугорисања ослободе).“ — Грчко ор. патријарх „свечано изјавио и објавио (а томе су са мном едне миоли и братија моја епископи) да он са таким људима и у обште са таким особама, кое по младости својој никаква искуства у црквено-народном животу (ваљда газдовињу) немају и сами савета потребују, о црквенонародним стварима (алиас газдовању) саветовати се и с њима саборисати не може.“ И још се чудите, да народ последије таке најаве, која заш није ништа друго до смртна пресуда, не тражи од вас, црна браћа, сајета и утјехе него рачуна? „Vgl. den weis. einig. von uns zu Grunde gehen muss so — sei die es.“ Та се алтернатива даје шта и шта пута врло zgodно употребити. „У борби против спољашњих њених и тајних непријатеља свога народа и своје цркве учествовао сав народ“ — то признаје и сам грчко ор. патријарх. Незнам само зашто не рече да су у тој борби учествовали и сви црквени великодостојници, ако није с тога да неби своју савјест узнемирио јер је међу њима било и отпадника, као што је био владика Југовић, који хтједо и народ са собом повући, али се народ чувао боље него што њав пазнише ду-

ховни пастири који из тешке брижљивости у својој „сиротињи“ од неколико стотина хиљада, писаше „кохбухово“ а честита катихизиса и данас немамо. Из тешке бригае за свој народ свети оци гоњаху особито оне, који су између њих самих племенитије мислили. Та оно кад им Рајић написа катихизис и у двору га предаде, и непримише га, него се плачући по највећем холују са једнијем рибаром врати у свој самостан, где и данас лежи без и најмањег крстића или кака год споменика. А Доситије мораде побјећи из манастира, јер хтједо народу што припомећи. „Нападаи са те стране на народ србски никад нису престали, лав ние никад престао рикати, гледајући и тражећи прилике да га прогута, стреле су и сад наперене, замке су и сад понаместане.“ То „се више не да скривити и тајити“, да калуђерштина тај непријатељ рода човечијег од јископи видећи, да не може сагрти народа србског с туђом силом почео с сејати семе мржњи и раздора по народу нашем и цепати на двос оно што би требало едно да остане, и што се само као едно одржати може. И баш сад, кад нам с слога нужнија него и када, онда баш хоће посејано врагом семе да уроди.“ — Црно братство и само види да му се рад објелодани, па у својој простодушности и само кличе и пита: па „али могло и бити да се она (т. ј. „нека“ тежња, тако је крстише у Сијону) не покаже и на самом црквенонародном сабору?“ — „Из беседе том приликом говорене видити се може, с каквим сам одушевљивим изишао народним послаником на сусрет, како сам готов био пристати на све, што иде на корист цркве и народа мога.“ Тако вели гр. ор. патријарх. него се смео, па одмах за тијем додаје: „сабора више нема, развишао се, расходи баш у оном часу, кад му се требало започети рад и посао ради кога с саван. По томе се не треба чудити...“ ер е могао сваки Србин видети, да ће се сабор само с тога скупити, да се развише. Ми се чудимо том аподиктичном тврђењу патријарха, ми бар не могосмо тако што предвидјети. Као куријозум нам долази и то што грчко ор. патријарх вели, да се сабор морао распасти и с тога што ено „какви се посланици бирају по гдјеким мјестима у сабор“ (још им ваљда не попадаше сви зуби, па морају бити „претјерани“ и „усијани“) и ер међу људима, кои не стоје на истом тврдом стану камену, кои не излазе и не суде с истог становишта, кои се у главном не слажу — не може бити договора“. Спримох Мадарас и Деак и не знадоше, да се „у главном слажу“, ако не у томе, што би ради добра својему народу! А код нас? — Бар да је то сретно вријеме, кад је православље тако силно било, да су се кад превелике ревности архијереји ћушали на сабори! А данас се доживијело „да се цео едан и то не последњи у цркви ред (разумије калуђере) без зазора врећати и изомењвати оме“. Не годи никако црној браћи кад се истина у очи рече, не трше они људе, „кои су слободни, кои ни од чег не завру“, који војују против онјих, „кои имајући непрестано на език: народ, народну срећу и напредак, свеслично, себично цјели гоне.“ За тијем се баца Њ. Св. на даље аргументе саборна разлика, па вели, пошто је „изабран“ за патријарха да „се закдео, да ће чувати преданија и уставе православне цркве да ће сав живот свој цркви и народу посветити (до душе то је и посведочио подижући толике просвјетне заводе, уредивши богословију, бранећи ма и ћутке на хрватском и угарском сабору народ свој). Његова је заклетва дакле аргумент саборна разлика!“ „Велики си — и чудна су дјела твоја.“ Њ. Св. јаше даље једнако на томе, да је овај сабор по све аналоган „вселенским“ у пркос свима доказима. Слабо маримо за разбацавање и упињање Њ. Св. „ради обавести и умирености може бити усколебаног и обезбокоеног народа србског“ да њему припада право распуштања сабора „из важних“ узрока „ер ко, вели, има право сазвати сабор, мора имати право и распустити га“ ал не вјерујемо да би нам Њ. Св. могао још један примјер навести.

„Православни народе србски!“

„Наступио с одсудни час, кад се морао решити и едно од двога изабрати: предлаже ти се клетва и благослов, смрт и живот. Избирај, судба е у твоим рукама.“ Народна се странка „узда у здраву свест неокуженог и непоквареног јошт народа србског, да се народ србски неће сам себе одрећи,“ узда се „у разборитост народа србског“ а другима на част „уздањ у наслеђењу од отаца оданост и веру народа србског у свом патријарху“ и нек се уздају, да ће „се народ одзвати гласу његовом и примити“ к срцу отачаски савјет његов „да одјак о црквено-народни сабор бира црквено-свестне (!), родољубиве (!) зреле (!) и искусне, и у обште таке мужеве, с којима се о црквено-народним стварима може саветовати.“

„Православни народе!“

„Не веруј ласкавим, обманљивим речима људи, кои су изишли од нас, но кои нису наши, кои су одпали од нас, и кои тако раде, да би

човјек рекао, да раде за другог, да раде за непријатељ рода свог.“

Православни народе!

„Подигни руке и срце горе, ономе, кои неће смрти грешнику, но жељи, да се обрати и да позна истину и да се спасе, да погледа милостивим оком“ на црну браћу, „кои се туђу од нас, да им просвети ум, и настави их на сваку истину — не би ли се и они обратили и уразумљили, да е: у единству спасени наше“ а и њихово. Амин.

ПРИЛОГ ИЗБОРНОМ РЕДУ.

Архијерејска провинција.

I. Вуковарски срез са изборним местом у Вуковару.

1. Вуковар 1447 душа.
2. Острво 679 д.
3. Бершадин 510 д.
4. Пачетин 730 д.
5. Бобота 1982 д.
6. Вера 656 д.
7. Тришња 1520 д.
8. Маркушица 841 д.
9. Табори 498 д.
10. Петровци 209 д.
11. Маринци 267 д.
12. Негославци 1068 д.
13. Миклушевици 319 д.
14. Чаковци 177 д.
15. Опатовац и 16. Сотин 449 д.
17. Мове 395 д.
18. Шаренград 230 д.
19. Товарник 469 д.
20. Бановци 475 д.
21. Беркасово 572 д.
22. Шид 2406 д.
23. Бајачици и 24. Гибарац 799 д. — Свега 16.230 душа.

II. Румски срез с избор. местом у Ригу.

1. Велики Радинци 423 д.
2. Стејановци 779 д.
3. Вогањ 576 д.
4. Рума 2467 д.
5. Суботиште 886 д.
6. Слбач 574 д.
7. Брестач 970 д.
8. Буђановци 1955 д.
9. Добрињци 1421 д.
10. Краљевици 871 д.
11. Петровци 541 д.
12. Путинци 360 д.
13. М. Радинци 326 д.
14. Инђија 720 д.
15. Марадик 578 д.
16. Крушедол 735 д.
17. Шатрињци 46 д.
18. Нерадин 825 д.
19. Риг 3500 д.
20. Ривница 785 д.
21. Врњак 858 д.
22. Јарак 1626 д.
23. Карловац 450 д.
24. Крушедол пръавор.
25. В. Ремета пръавор.
26. Грегтек пръавор.
27. Раваница пръавор.
28. Јазак пръавор.
29. М. Ремета пръавор. — Свега 22.372 душа.

III. Илочки срез са изборн. местом у Илоку.

1. Каменица 1200 д.
2. Лединци 1258 д.
3. Беочин 969 д.
4. Черевих 1408 д.
5. Банкоштар 515 д.
6. Гервац 461 д.
7. Свилош 374 д.
8. Сусек 966 д.
9. Нештин 888 д.
10. Визић 342 д.
11. Илок и 12. Моловин 618 д.
13. Лежмир 1146 д.
14. Маџежос 941 д.
15. Гргуревци 1459 д.
16. Шуљам 705 д.
17. Вешеново 966 д.
18. Вешеново пръавор.
19. Шишатовач пръавор.
20. Кувејдин пръавор.
21. Ђишпа пръавор.
22. Чалма 629 д.
23. Дивош 1168 д.
24. Вингула 650 д.
25. Ердевик и 26. Љуба 1238 д. — Свега 17.582 душа.

IV. Помешани осечки срез са избором у Осеку.

I. Из архијерејска.

1. Даљ са Алмашом 3294 д.
2. Ердут 324 д.
3. Бело Брдо 1900 д.
4. Тења 1936 д.
5. Осек 1776 д.
6. Чешин и 7. Мартинци 1448 д.
8. Допсин с 3 филиала 929 д.
9. Будинци и 10. Пагановци 1540 д.
11. Борово 1821 д.

II. Из пакрачке дијецесе.

12. Капелна 764 д.
13. Кучани 491 д.
14. Сува млака 710 д.
15. Добровић 744 д.
16. Миклеци 691 д.
17. Горњи Буковиц 988 д. — Свега 19.356 душа.

Архијерејска — крајина
Изборна места.

- V. Кузмински срез са изб. местом Кузмином.
1. Кузини 2242 д.
 2. Мартинци 2300 д.
 3. Лаћарак 2191 д.
 4. Митровица 2355 д.
 5. Јарак 957 д.
 6. Шашињци 1506 д.
 7. Моравић и Батровци 700 д.
 8. Грк 1375 д.
 9. Босут-Рача 989 д.
 10. Јамина 1198 д.
 12. Адашевци 1530 д.
 13. Малавишница 1060 д.
 14. Илинци 874 д. — Свега 19.777 душа.

- VI. Пазувачки срез са изб. местом Пазувоком.
1. Пазува 730 д.
 2. Војка 2606 д.
 3. Бановци 1524 д.
 4. Батајница 1542 д.
 5. Белегич 1497 д.
 6. Сурдук 1406 д.
 7. Сасе 2248 д.
 8. Чорташовци 534 д.
 9. Крчедин 1436 д.
 10. Бешка 1136 д.
 11. Сланкамен 940 д.
 12. Карловци 2498 д.
 13. Буковци 1060 д.
 14. Голубинци 2000 д. — Свега 21.151 душа.

- VII. Шимановачки срез са изб. местом Шимановцем.
1. Шимановци 1206 д.
 2. Крвешевци 704 д.
 3. Угриновци 1385 д.
 4. Доч 729 д.
 5. Мнаљевци 635 д.
 6. Прво 631 д.
 7. Сурчин 1122 д.
 8. Бежанја 822 д.
 9. Јаково 678 д.
 10. Бољевци 848 д.
 11. Добановци 1600 д.
 12. Прогар 576 д.
 13. Ашања 563 д.
 14. Кушиново 1115 д.
 15. Обреж 500 д.
 16. Петровчић и Бечмен 600 д.
 17. Попици 890 д.
 18. Пећинци 892 д.
 19. Карловчић 839 д.
 20. Клењак Хертковци 800 д.
 21. Платичево и Никинци 700 д.
 22. Грабовци и Витојевци 1100 д.
 23. Товарник 560 д.
 24. Огар 696 д. — Свега 20.171 душа.

Свештенство архијерејска.

Изборни срезови и места.

- I. Земунски изборни срез.
1. Земун.
 2. Бежанја.
 3. Сурчин.
 4. Јаково.
 5. Вољевци.
 6. Прогар.
 7. Кушиново.
 8. Ашања.
 9. Обреж.
 10. Огар.
 11. Карловчић.
 12. Петровчић.
 13. Бечмен.
 14. Добановци.
 15. Угриновци.
 16. Крвешевци.
 17. Шимановци.
 18. Доч.
 19. Михаљевци.
 20. Прво.
 21. Печанци.
 22. Попици.
 23. Батајница.
 24. Ст. Бановци.
 25. Белегич.
 26. Товарник.
 27. Грабовци и Витојевци.
 28. Платичево.
 29. Никинци и Тртковци.
 30. Клењак.
 31. Војка.
 32. Сланкамен.
 33. Сурдук.
 34. Пазува.
 35. Голубинци.
 36. Сасе.
 37. Буђановци.
 38. Брестач.
 39. Слбач.
 40. Суботиште.
 41. Инђија. — Свега 42 парохије.

- II. Ригски изборни срез.
1. Риг.
 2. Карловци.
 3. Бешка.
 4. Крчедин.
 5. Буковци.
 6. Марадик.
 7. Крушедол.
 8. Шатрињци.
 9. Чорташовци.
 10. Нерадин.
 11. Ривница.
 12. Јарак.
 13. Павлови.
 14. Каменица.
 15. Лединци.
 16. Беочин.
 17. Черевих.
 18. Банкоштар.
 19. Грабово и Свилош.
 20. Сусек.
 21. Нештин.
 22. М. Радинац.
 23. Путинци.
 24. Петровци.
 25. Визић.
 26. Митровица.
 27. Лаћарак.
 28. Мартинци.
 29. Шашињци.
 30. Јарак.
 31. Рума.
 32. Краљевици.
 33. Добрињци.
 34. Огар.
 35. Стејановци.
 36. Вел. Радинци.
 37. Бешеново.
 38. Шуљам.
 39. Гргуревци.
 40. Лежмир.
 41. Кузини. — Свега 49 парохија.

- III. Вуковарски изборни срез.
1. Вуковар.
 2. Грк.
 3. Рача и Босут.
 4. Моравић.
 5. Јамина.
 6. Адашевци.
 7. Вашице.
 8. Илинци.
 9. Ердевик и Љуба.
 10. Бајачици.
 11. Вингула.
 12. Дивош.
 13. Чалма.
 14. Чешин.
 15. Шид.
 16. Даљ.
 17. Осек.
 18. Товарник и обоји Бановци.
 19. Беркасово.
 20. Илок и Моравић.
 21. Мово и Шаренград.
 22. Опатовац и Сотин.
 23. Миклушевици и Чаковци.
 24. Негославци и Орошић.
 25. Петровци и Маринци.
 26. Рабаш.
 27. Маркушица.
 28. Бело брдо.
 29. Тења.
 30. Допсин.
 31. Вудинци.
 32. Борово.
 33. Тришња.
 34. Вера.
 35. Бобота.
 36. Пачетин.
 37. Бершадин.
 38. Острво.
 39. Ердут.
 40. Анташ.
 41. Ванковци.
 42. Мирковци.
 43. Лазар. — Свега 44. парохије.

Од одбора црквене общине Меминске стигла је баш на разлазку сабора следећа посланица, коју по жељи саопштавамо:

Високопоштованој господи заступничком народне странке србског сабора у Карловцима.

Драго поздрав од заступника народне странке из Карловаца, коју нам је у данашњој државној сједници одборској ваш господин дарох, посредством господина председника наше црквене скупштине и одбора, послатој — изјавио, примислимо радостно, и мило нам бијаше кад разумјесмо, да се наша браћа и у тако далеком свијету сјећају и о нама брину воде.

Како гођ што искрено и пријатељски, господи и браћо, ми нама поздрав посласте, тако и ми слободно смо свима нама који за народ живите и са душманима својски борите се, одпоздравити, жељећи притом и од Бога молећи, да вам све могући подјели толико снаге да душманима надвладати, њему одолети и над њиме побједу одржати будете могли.

Ми пак, колико нам наше душевне и телесне силе снаге иржети буду могле, свагда ће мо приправни бити, да сваку жртву за народни напредак придонесемо, а даље и то ће нам увјек пред очима бити: да народне поборнике, народне пријатеље и утемељитеље сваке среће и напредка достојно уважавати и њихова се гласа и позива свагда и у свако време придржавати будемо.

Живили сви заступници који се народне странке придржавају.

Дано у одборској сједници у меминској дне 27 јуна 1869.

У име одбора

Данило Срдић Тодор Петрић
привр. пер. и учит. подпредседника
Лука Мандић парох.

Мени Сад 24. јула. Са више страна из Тителска баталијона потврђује се да су прошле недеље на заповести заиста читане биле патријархове, и раздаване по народу. Људи се узете заше признати јер су се досад свешточили, да што је гол од осејански уста званично препоручивано да је то зло по народ било. Но сви бог немоли. Патријарх, који је кошто он оће немесниј сина божја на земљи неузда се више у Бога него тражи од бајанета помоћи, те је у баталијону увео формалу шпанску иквизицију. Јер осејанци прете сваком ономе, који се усуди говорити против поштунка патријарха, да ће на осам месеци у тавницу доћи.

ТЕЛЕГРАМ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВА“

У Темишвару 22. јула. Данас градска општина једногласно закључила неповерљиво патријарху, представку министарству: да сабор радњу настави.

НОВИЈЕ.

У Паризу је објављен сенат консулт. Он гласи: Цар и законодавно тело имају иницијативу у законима. Министри су само од цара зависни, закључују у савету под председнишвом цара, одговорни су и могу само од сената објавити да буду. Министри могу бити и сенатори и депутаци, и у свакој скупштини учествовати. Сенатске сједишнице јавне су. Сенат сам одређује пословни ред, може на промене упућивати, које се чине нужне. Он може закључити да се један закон поврати законодавном телу, он може да стане на пут обнародовању једног закона. Законодавно тело чини само себи пословни ред, изира председника, подпредседника и секретара. Сенат и законодавно тело имају право да владу интерпелирају, и дневни ред да предаду.

„Империјал“ вели да је Дон Карлос одустао од својих планова (?) и да је заповедио својим пристанима да се повуку, пошто земља узаше непријатеља.

„Итал. Коресп.“ дementира гласове о каквој асоцијацији Италије и тајном споразумљену са другим силама.

Из Задра брзојављају да се у Шибенику догодио један крвави експлозије између матроза једне италијанске ратне лађе и мештана, да су 17 од први, више њи од други, и два жандара рањена. Истрага је започета о поводу. Лађа је одма одутовала.

ПОЗИВ

на омладинску скупштину.

Потписани годишњи одбор уједињене омладине српске према VIII. чланку устава омладинском јавља свима члановима омладинске заједнице и у опште свима пријатељима опште српске ствари да ће овогодишња редовна скупштина целокупне омладине српске бити у Великој Кикинди и то почевши од дана 24. августа о. г. Уједно се јавља и то, да ће у исто доба и у истом месту бити у свези са скупштином омладинском и прва скупштина српских трговаца по закључку „Друштва за радиност“ у Новоме Саду; омладина ће ствар српских трговаца приграти и сматрати као један део свога сопственог задатка и то потпуно у смислу II. и VI. чланка свога устава. Предлози за ову скупштину, за које је годишњи одбор досада дознао, изнеће се скорим на јавност. У Новоме Саду 24. јула 1869.

Годишњи одбор целокупне омладине српске.

Придови на срб. нар. позориште.

Из Кечкемета (позлеа дружина „Застава“). Јелисавета Бољарић, поладја 2 ф., гђа Хермина Хајдман 1 ф., гђа Персида Кирјана 1 ф., гђа Н. удова Деметревића 50 нов.; Георгије Пап трг. 2 ф., Стев. Хајдија 50 нов. Осим тога следећи чланови „Заставе“: К. Деметровић 1 ф., Јул. Т. Матећ 1 ф., В. С. З. 1 ф., Ст. Токиа 1 ф., Драгом. Путиак 1 ф., Бор. Факи 1 ф., Светозир Костић 1 ф., Љубомир Мирков 1 ф., Милаш Теодоровић 1 ф. — Свега: 16 ф.

Од Ковчежића.

Из Суботинце (позлеа г. Божидар Вујић). (бр. 76.) 2 ф. 29 нов.; (бр. 77.) 3 ф. 40 нов. и један цваник; (бр. 78.) 1 ф. 17 нов.; (бр. 79.) 9 ф. 28 нов. и пет пара. Свега: 16 ф. 14 нов., један цваник и пет пара.

Из Сомбора (позлеа г. Г. Леовић). (бр. 178. у срб. читаоници) 8 ф. 50 нов.

Из Илока (позлеа Теоф. Јовановић). (бр. 121.) 8 ф.

Из Срб. Неузине (преко уред. „Заставе“ позлеа Паја Телечић свештеник) (бр. 118.) 10 ф.

Из Карловаца (позлеа А. Радовановић) (бр. 51.) кафана код Јаве, 51 нов.; (бр. 52.) 24 нов.; (бр. 49. срб. читаоница) 23 ф. 24 нов. (међу свима 1 сребри денер по 17 нов., и 5 пара по 3 нов.); у исти ковч. приложише гђа Персида Живковић 5 ф., г. Вељић 1 ф.; (бр. 310., ковч. учеше се омладине) 9 ф. 54 нов. Свега: 33 ф. 43 нов., 1 денер и 5 пара, ми: 33 ф. 63 нов.

Из Петрова Села (вреко уред. „Заставе“ позлеа Урош Михајловић трг.) бр. 143; од 11 марта до 1 јула о. г. 2 ф. 30 нов.

Из Врђинка бр. 151 код В. Груића 3 ф.

Из Пештина (преко уред. „Заставе“) бр. 144 код Стевана Милетића 5 ф.

Из Н. Сада за април, мај и јуни, (в. списак) Из Брањева (позлеа г. Пандуровић) бр. 80. 3. 50 н.

Из Мошорина (поз. Милетић) бр. 37. 3 ф. 78 н

Из Чуруга (позлеа Милошевић) бр. 174. 3 ф. 82.

Из Сентомаша (позлеа Петровић) бр. 141. 1 ф. 35.

Из Карловаца (по други пут позлеа А. Радовановић) (бр. 49. у читаоници) 150 ф. 13 нов. у исто приложише: Данчица Манојловић п. к. потпуковник 50 ф., Јосо Јорговић. блеж. из Јабуге 50 ф.

Уредник и издавањел др. Свек. Милотић.

— (бр. 52.) 2 ф. 80 нов. и 22 нов. ашиз га 1 ере. брну форт., свега: 153 ф. 15 нов. Из Ковиља (бр. 322. код П. Михајловића) 13 ф. 81 нов.; у исти приложи преф. архимандрит г. Чокор 5 ф.

ЈАВАН ПОЗИВ.

У овогодишњем броју „Заставе“ 83-ћег вели се, да су устјена и писмена достаточна извешћа из Бачке стигла, да је неки Недељковић син свештеника Каменичког одаве у Бачку отишао, да тамо манифест Његове Светости патријара грчко-оријенталног по народу србском растурије и овај наговори, да се на народну странку, која оће веру и закон да поруши, ваља зато, што је досадашње самовластије архијереа у границе закона стећи хтела, подигне. Жалост је по нас да се и један такви блауди син баш из наше обштине наћи морао, који је на себе то Вуково дело узео, да по народу нашем љавоско семе раздора и неморала сеје, и још је већа жалост, да је Његова Светост патријарх на такву идеју и насти могла. Почем овдашњи свештеник г. Нестор Недељковић два сина има, именован Светозара и Љубомира Недељковића, и пошто се онај први од неког времена у нашој обштини никако невиђа а други се преко обичаја свога, врло редко види ти даје, то смо засада још у незнању, који се од њи двоце у извршења тога Бранковићевог дела учество, и зато смо принуђени дакле овим онога, који се тога на зло и пропаст народа нашег смерајућег Вуковог дела није примио, (уверени искуством да се кривац сам и својевољно нигда пријавити неће), јавно позвати, да нам своје несаучешће у том олакром делу, себе, нас, а и други с нама једномислени обштину ради, који све поступке народне саборске странке и у свему одобравају, а клерикалне деснице осуђују, преко овога листа најдаље до 5. дана докаже, што ће у противном случају сва обштину принуђена бити објави као рођену децу проклетог издаце Вука сматрати.

У Каменици на св. Илију 1869.

Неколико привени обштинара каменички.

ИСПРАВАК.

У прошлеме броју у чланку „пред омладинску скупштину“ поткрало се више погрешака. Засада само исправљамо погрешку на крају чланка, која смисао збуњује — где стоји у место „уметника“ — „учитељника.“

ОГЛАСИ.

ЈЕДАН ВЕШТ КРОЈАЧ

може у којој радњи с готови мушким оделом одма повољно место добити, а ко разуме и руковаће са шивањим машинама имаће првенство. Ближа известија даје Ђорђе Михајловић у Вуковару. 187—1—4.

ОГЛАС.

Српско „друштво за радиност“ потребује угоститеља (ресторатера). Ко би се тога посла примили рад био, нек се обрати устмено или писмено подпредседнику друштвеном г. Стевану Јевтићу, од кога ће моћи ближа условија разабрати. Рок је тој пријави до св. Илије (или 1. августа по нов. калед.) ове год.

У Новом Саду 6 (18) јулија 1869

А. Сандић секретар Стеван Јевтић подпредседник 165—3—3

Сваки учесник добија бадава једну пропесу на један кредит лоз што ће се извлачити 1. окт. 1869.

Особито су вредни препоруке друштвени лозови од

20 комада тако звани „1839. ФИНФТЕЛ ЛОВОВА“

исплаћују се у 23 рате по 7 ф. Дају особит изглед на добитак с тога што се већ после седме извлаке исплаћују.

Ома чим се плати прва рата почиње подпуни деонички добитак, и поделиће се добитци подједнако међу 20 учесника.

Кад се исплати последња рата добија сваки учесник један тако звани „финтел 1839. оригинал-лоз.“

Поједини могу без бриге за друге пристати и доста је да се припошље 1 рата од 7 ф. Листе за извлачивање гратис и франко.

Банка и меничарница Александра Вишње 167—4. Нови Сад дунавска улица бр. 18—19.

Продаја цакова.

Код петроварадинска ц. кр. ферфлегемагацила има 3000 лошпи цакова на продају. Кулци нека пошљу писмену оверту, на којој треба да има штампел од 50 новчића, било да оће све или један део цакова. Уз оверту треба да метне 5 проц. вадјуж и да га до 10 часова 15 августа на званичну канцеларију ферфлегемагацина пошље.

Продају потврдиће ратно министарство. Доцији оверти неће се уважити. Даља извешћа могу се добити у ц. кр. петроварадинском ферфлегемагацину.

184—1—3.

АКЦИЈЕ

прве србске банке у Београду купује и продаје

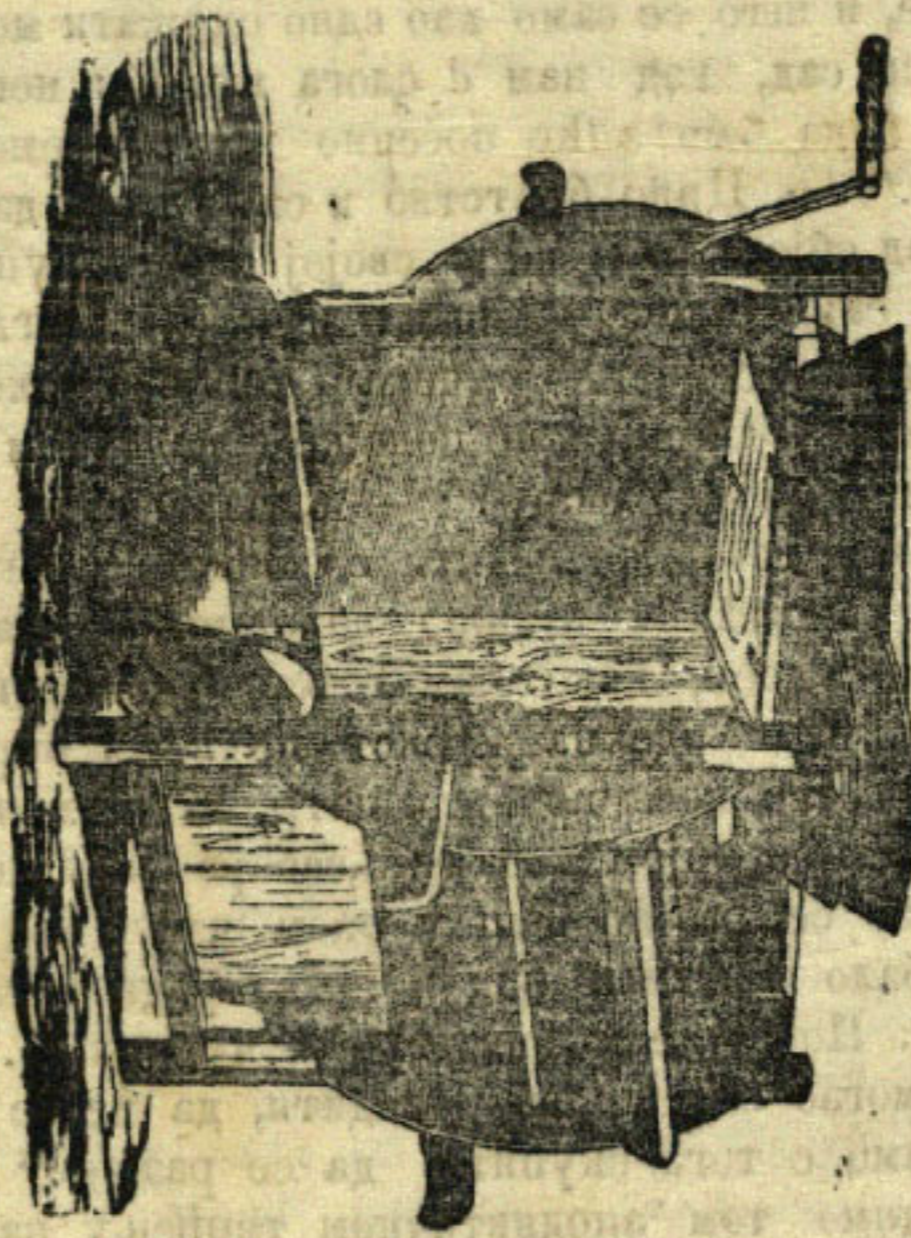
Сима Јос. Марковић

182,1—3. Н. Сад у владикином здању.

НИКОЛА ДУСИЊ

СТОЈАР И ЗГОТОВИТЕЉ ВЕТРЕЊАЧА У НОВОМ САДУ

на свињској пијаци куће бр. 2030.

препоручује своје добро и практично начињене ветрењаче и друге столарске послове.

Усуђује се особито п. н. пуб. пажљивом учинити на своје ветрењаче (решета), које изжита чисте сву главницу и другу нечистоту.

Свака паручбина на страни шаље се уз нахнаме, кад се најпре положи капара.

Ценовник ће се на захтевање сваком бесплатно послати.

66,9—12.

ОГЛАС.

ПАРОВРОД НАПРЕДАК

почео је од 1. августа између Пеште и Новог Сада пловити, господи трговцима који буду садашњи вацар у Пешти посетили пружа им се згодна прилика да своју робу пренесу, и то с јестивом ценом за гвошће 30 н. од цол цента, а за другу робу 35 н. којима ова цена конвенирала буде нека се изволе на нас долонописане обратити.

У Пешти 1. августа 1869.

С поштовњем

П. Живковић и друг

186—1—3 комисионери.

Објава.

„Чаковачка штедионица.“

Која је у Чакову на главној пијаци у кући. Г. Пике Петровића смештена, отпочиње рад свој 21. јула 1869. као што слеђује извршавати.

1. Прима новчане улоге на камату на краће и дуже време.

2. Одбиткује (Escomptirt) овдашње и стране менице у смислу друштвеног устава.

3. Награђује папирне вредности по берзи.

4. Даје зајам на злато, сребро и на производе, који нису квару изложени.

5. Даје зајам на непокретна добра (куће и земље) која заводу довољно јемства обећавала буду.

Приметбе и предлози примљују се сваки дан осим недеља и светца од 9 до 12 сахати пре подне само у дворани чаковачке штедионице.

Прибележење за зајам почиње од 13. јула. о. г.

Одбор чаковачке штедионице, деоничког друштва. 168—3—3

Стециште.

На место обштинског вештачког баштована. Са наведеним службеним местом, скончана је годишња плата, у готовеме новцу 300 ф. а. вр. слободан стан, и трећина прихода од продати облагорођени воћака.

Избор баштована опредељен је на 30. август т. л. и р. Стручни вештаци нека изволе до наведеног дана, своје прописно сизбодене молбенице на ово старешинство сировести. За неизоставно нуждна су свидетелства: 1-во преко стручно положеног испита, и 2-го преко досадашњег занимања, на стручноме пољу.

У Сентомашу 22. јула 1864 п. р. Од старешинства варошице Сентомаша.

Николић Лазар Манојловић бележнице. 171—3—3. веза.

Мите Ј. Младена

у Земуну

потребује 2 шегрта, која вољу имаде може се одма пријавити.

181—2—3.

Стечај.

Код православне србске свете Спиридонске обштине у Петрињи војничкој крајини уздражено је учитељско место. Плата је на годину 300 ф. а. вр. 5 фати дрва, и слободан стан с башњом.

Учитељ имаде такође дужност, на једној страни код богослуженија црквије обављати — и код гласбеног пјенија са децом присуствовати — и ако будне вешт гласбено пјеније предавати, то јошт добија покрај своје плате награду од 100 форт. годишње.

Проситељи имају своје молбенице с долазима о свршеним наукама и о способности за учитељство до 1. септембра (20. августа) о. г. код првеног одбора подети.

У Петрињи 5. јула 1869.

169—3—3 Од свето Спиридонског одбора.

Оглас.

Јован Малешевић

адвокат

овим објављује да се своја адвокатска писарница у Будиму у водненој вароши на Маџац-простору (Wasserstadt Mathiasplatz) до капуденске цркве у кући под бројем 149. налази, и прима се заступави странкама буди у каквим парницама, тако краљевеј табли и септемвирату подешене парнице, и високом министеријуму предложене молбенице пријавити обехава. 177—2—3.

ОГЛАС.

Марко Буковала

из Томашевца

продје својевољно свој у месту Ботошу лежећи виноград од 2 и по ланца заједно са плодом. Виноград је млад подлогу насађен и у добром стању. Роди слаке године и кад најмошће роди даје 130 акова д'ра чиста вина осим ракије. У винограду има осим тога благородна воћа од сваке врсте. Друго продаје кућу под бр. 91. у Ботошу. Покрај куће има велика котарица, штала, шупа, подрум, таван за ситну рану, што је све у добром стању. Кулци нека се изводе 27. јула (8. августа) у 9 сати изјутра у Ботошу наћи. 180—2—3

ОГЛАС.

Од стране обштине вароши Митровице у Срему даје се на знање, да ће се јавна дражба за давање у закуп на пет година од 1. јануара 1871. год. почамши преко 200 јутара већ добро уоране, ограђене, наубрене из једног комада састојеће се и одма до вароши лежеће земље по 1600 квадратни фати јутро 14. августа 1869. по рамским у 9 сати пре подне у обштинској писарници објављати, чега ради сваки се позива, који ову земљу у закуп узети изволи, на речени дан доћи. Условија могу се сваки дан у обштинској писарници увидати.

У Митровици 8. (20) јулија 1869.

Од обштинског поглаварства Павле Врањешеввић градоначелник. 178—2—3

Сава Сремчевић

у Новом Бечеју

потребује за своју мануфактурну трговину једног од млађи година спомоћника, који би исто место заступити желлио нека се што пре на исту фирму писмено обрати. 176,2—10.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Теод. Богдановића

у Руми

потребује једнога спомоћника који је у немачком, србском и мађарском језику способан, такође и 1 практиканта, нека се изводе на горе наведену фирму што скорје обратити. 183—1—2.

На знање.

На српској школи у Дубици, уздражено је учитељско место с годишњом платом 210 ф. а. вр. солидно начињен бесплатан стан, 12 фати тврде дрва, за огрев учитеља и школе. Учитељ ваља да је православи Србин, изврвтен пјевачки, и да имаде довољну способност за обучавање деце, исто и морално добро поведење, доказано са врлим сведочењима.

Проситељи да се пријаве на обштество до последњег августа 1869

У име србске обштине дубичке Теодор Еврањанин, председник. 179—2—3.

Миле Пауковић, перовођа.

Прво земунско стовариште

Најизвртнијег француског ницајског зејтина

у великим влашама по 1 ф. 60 н. влаша, купац од 25 влаша по 1 ф. 55 заједно са сајдукком поставио на овдашњу паробродску станицу. Јављам, да је роба добра, и која се у мом стоваришту купи, није покварена или ужежена.

Константин Петровић, петроварад. главна улица бр. 39.